# CASSII MEDICI de animalibus medicae quaestiones et problemata, quae hactenus lucem non videre, interprete Hadriano Iunio Hornano, Medico.

CASSII MEDI-
ci de animalibus me-
DICAE QVAESTIONES ET
PROBLEMATA, QVAE HACTENVS
LVCEM NON VIDERE, INTER-
prete Hadriano Iunio Hor-
nano, Medico.



PARISIIS.
Apud Christianum Wechelum, sub scuto Basiliensi, in vico Iacobæo: & sub Pegaso, in vico Bellouacensi. Anno
M. D. XLI.

# Ornatiſsimo viro,

## REIQVE MEDICAE DOCTORI CELEBERRIMO, CORNELIO RHEMMIO, olim Comitis Hochſtratani Medico, primariæ Traiecten. eccleſiæ Canonico, Hadrianus Iunius, Medicus, S. P. D.

QVum ſuperioribus diebus à me Latij donatum iure, Caſsium Medicorũ Problematum ſcriptorem, prælo tradere ſtatuiſſem, vir clariſs. cœpi mecum animo agitare, quem opellæ noſtræ patronum ac defenſorem contra dẽtatos vitilitigatorum quorũdam morſus parare deberem potiſsimum: hìc tu mihi imprimis occurriſti, cui noſtri ingenij primitias, gratæ antiquitatis exemplo, offerrem: ídque multis nominibus: tũ quia optimo iure ritéq; Medicum Medico dedicandum exiſtimarem: tum vt meam in demerendo te (qui à parẽtis mei clariſs. tui à puero nuncupatione fratris, morte, alter quaſi parens es relictus) diligentiam probarem teſtatámque facerem: tum vel maximè, quòd te cumprimis iſtarum rerum cognitione capi perſpectum haberem, vt qui nunquàm non lectites, dignum, quod in memoriæ alueos compingatur: ſemper eruditas diſſertationes & colloquia miſceas: vt nec menſa doctis condimentis careat, víxque dilabatur abſque lectionis fructu quod ſacris impẽditur tempus: imò vbique genuinis ſuis animum exaties opibus: ita vt nihil prorſus tibi cum vulgo diuitũ indoctorum (quos rectè olim Diogenes aureo onuſtas vellere pecudes vocitabat) commune eſſe patiaris: hinc adeò factum eſt, vt Principibus viris ſemper placueris: illis te ceu minimè ambiguum in re Medica oraculum, ſalutíſque ſuæ columen, vndiquaque accerſentibus: nemo non te ſalutaria medicamẽ-

torum ſeminā paſsim, Triptolemi in morem, ſpargere prædicet: omnes te ament, colant, proſequantur, & veluti præſens numen ſuſpiciant. Sed quid tuarum laudum præconium pertexere vltrà pergo: quin potiùs AEgyptiorum ſacrificorū morem imitari ſtudeo, qui deos ſuos inarticulata voce colere ſolebant, quò plurima cupienteis ſeſe potentia deſtitui ſignificarent. Porrò quoniam libri titulus præfert inſcriptionē Problematum, vt paucula de eorum ratione attexere non abs re fuerit fortaſſe, ita eruditis tuis illa auribus appendi, non grauatè, ſpero, feres. Problemata vocant Græci, quæ in medium proponuntur, vt in diſquiſitionem veniant, & ad calculos vocentur, omnia: idque duplici fine, vt aut doceāt quippiam, aut conſtruant: quod in Mathematicis præcipuè fit. Definiuit olim Mechanicus Carpus, teſtante Proclo, tantum inter Problema & Theorema diſcriminis, vt illud ſimplicem & illaboratam præferre propoſitionem diceret: hoc operoſam, ſolidam, atque exacto iudicio & ſcientifico compertam exploratámque. Habet autem tres ferè potiſsimas partes Problema: vt quod in quæſtionis controuerſiam venit, primo loco proponat: deinceps illud rationibus argumentíſque conuincat, & velut ob oculos exhibeat: poſtremò quod demōſtratione aſſertum eſt, conflet atque adeò coagmentet. Occurrit interdùm (quemadmodùm attentè legenti non hunc modò, ſed & Ariſtotelis & Aphrodiſæi eiuſdem argumēti libros, patebit) vt ex demonſtratione comprobatis, obiter etiam aliud Theorema colligas, & quaſi lucro apponas: πόρισμα Græci appellant, quaſi dicas, lucrum καὶ ἑρμαῖον, ſiue acceſſorium compendium: quidam è noſtris Corollarium vocarunt. Porrò vtūtur ferè autores in hoc tradendi genere, duplici lemmatum, quæ ad demonſtrandam rē propoſitam aſſumuntur, via: quæ aut rationi conſentaneis, ac ſcientificis (ἐπιστημονικὰς illi vocant) demonſtrationibus comprobant, aut probabilibus in dubia cauſa perſuadent. Sed hæc de problematum ratione in præſens ſufficiant. Quis autem hic ſcriptor fuerit, quóve temporum tractu vixerit, nihil equidem, vt ingenuè fatear, compertum habeo. Memorat Suidas Longinum cognomento Caſsium, magni illius Porphyrii præceptorem, qui quæſtiones & problemata Homerica ſcripſerit. Citatur &

quidam

quidam Medicinæ scriptor Cassius Calpitanus. Vter verò huius sit autor libri, an alius quispiam: & an is quem Galenus libro nono de composit. medicam. secundum locos allegat, nec semel hippiatrica: malim dubium silentio transire, q̃ temerè asseuerando ineptię notam iucurrere. Certè quisquis tãdem sit, vt non infimæ in re Medica classis, ita lectione nõ perfunctoria, sed sæpiùs iterata dignissimus est, adderẽ & æquali, cum veterum multis, nominis autoritate, ni aliorum cẽsuræ præiudiciũ dictare primus formidarem: nihil enim hic ferè legas, quod non medicam artem è professo sapiat. Quantum verò negocii nobis hic libellus confecerit, facilè iudicabit, qui æqua censura nostram cum Gręcis versionem legendo coniunget: deprehendet enim quàm multis locis mutilus, q̃ plærisque mendis fuerit deformatus autor, vt diuinationi interdum potior dandus fuerit locus. Interim quamuis in vertendo me Ligurinis Mωmis satisfacturum non confidam: saltem nostrum qualecunque laboris & fidei apparatum, literationibus, quibus ad Critolai libram syncerior eruditio expensa fuerit, non omninò improbatum iri spero. Tu itaque vir cordatiss. benigna fronte à nobis hunc libellum excipito, mole quidem exiguum, frugis verò non vulgaris: genio licet dignum tuo, vix tamen illustri tuæ dignitatis gradu, vtpote cui maiora debeantur. Interim tamen legimus frugalem pauperculæ Hecales cœnulam non aspernatum fuisse Thesea. Huius exemplo herois, vir integerrime, similiter tu facito, & opellam nostram æqui boníque consulito. Vale feliciter, & me, quod facis, amare pergito. Lutetiæ Parrhisiorum.

Ad lectorem Hexast.

Quæ Natura parens occultis ſymbola cauſis
Implicuit, nulli peruia mente ſatis:
Caſsius hæc dextro genio diſſoluit, vt æquè
Non Sphyngis nodos OEdipus Ogygiæ.
Quiſquis es, exiguũ lege opus, memor vt ſua Iaſpin
Commendet vis: non, pondus iniqua trahẽs.

# Casſii medici pro-
## BLEMATA, INTERPRE-
## prete Hadriano Iunio Hornano.

1.

CVr rotunda vlcera difficiliùs cæteris coaleſcant? Herophili ſectatores ex demonſtrationis geometricę aſſertione, cauſam reddere conantur iſtam. Quòd & ſi circulares hulcerũ figuræ exilem deſcribere videantur ambitum, non tamen ſint reuerâ tales, ſed maius quàm apparet, occupent ſpacium. Conſtat autem quò grandiora ea ſunt, hòc longius inducendæ cicatrici tempus flagitare. Conſentaneum proindè eſt, huiuſmodi hulcera, quamuis in ſpeciem exigua, ægrè curationem admittere. Rei tamẽ veritas ſecùs habet: imò maiora ea ipſa ſunt certò. Atque adeò illorum rationem quadãtenùs euertit Aſclepiades, quum prodidit, citiùs cicatricem inductum iri, ſi rotundi hulceris labra, affineiſque partes diffindas, ita vt è ſectione illa, maior reddatur hulceris regiò. Quod è diametro Herophili ſcito repugnat. Si nanque hulceris magnitudo, ſecundum illius præſcriptum ægræ curationis eſt cauſa: conſequens fuerat,

data eadem magnitudine, accedente deinceps ê ſectione & altera, multô etiam difficilius curationis opem ſuccedere. Reddit rationé hanc Aſclepiades: ait enim qualibet in re quaſi congenitum ac coalitum eſſe motum: motum autem vehementem ex ipſis rerum principiis ortum habere (principia vocando eius quod mouetur meditullium). Ad hanc rem clariùs aſſerendam, exempli vice, fluuiorum, igniſque motus adducit: quorum vti medio loco potior vehementiórque motus ingruit, ita & hulceribus ratio eadem haud abs re competat. Quæ verba id ferè ſonant: Quandoquidem moueantur rapidiùs flumina, quâ vndantior eſt alueus, id autem mediæ illorum plagæ tribui indubitatum eſt, huc ſe nimirum omni aquæ vi aggerente: eademq; ratio à flamma ignis aliena non ſit: hæc enim media ſui parte agitatur æſtuantiùs, ita vt illic loci identidem magno exultet impetu: hanc ob cauſam, quum rotunda vlcera in vnum quaſi ſint compacta, & vndiquaque intra medium ceu circino deſcripta, fit vt vehementiori infeſtentur motu. Accidit porrò motus, quum coagmentatæ quæpiam moles naturæ ductu per meatuum anguſtias viam affectantes prorumpunt: qua violenta eruptione, cicatricis oblitus inhibetur. His ita occurrendum: Si vehemens iſta corpuſculorum conglobato-

batorum moles in causa sit, quò minùs obducta coëant hulcera, certè id in vigore ętatis cõstitutis, potissimùm vsuuenire par erat: ac propterea hos ipsos tali hulcerum genere capi debere: in his etenim vt magna huiusmodi coagmentorum est vis, ita vel citissimè etiam agitantur: contrà in senio defectis, vt sunt pauca, ita & ignauo lentóque motus tractu vibrantur, & tamen in vniuersum huiusmodi istis hulcera, incurabiliora sunt. Pronunciandum igitur, quę figura in angulos quodammodò fracta constant, hulcera, citiùs cicatricem ea de causa ducere, quoniam sanæ partes sibi mutuò viciniores sunt, quà potissimùm angulo (vt ita dicam) committuntur: alioqui non è quauis occasione cicatricis inductionem admittũt. Possis huius rei documentum inde accipere, quòd minori negocio curẽtur hulcera, quæ oras, vt non procul diductas, ita in speciem sanas, affectas tamen, habent: nam in rotundis integræ partes ex æquo vndiquaque distant, plus affatim, quàm in angulari figura. Quemadmodũ in circulo si statuamus paruo ab eo interuallo puncta, rectáque linea protracta ea coniungamus: idémque in altero (verbi gratia) triquetro faciamus, deinde pusillo ab angulo interstitii discrimine ea similiter vniamus: inueniemus lineam in circulo consertam, maiorem esse. Itidem

dem res habet tum in rotundis,tum in non talibus hulceribus, prout diximus. Idcirco in iis quæ angulari constituuntur figura, facilis fit cicatricis inductio:quandoquidē minùs à se mutuò dissident integræ partes:ac hulceri ad vnitatem reducendo conferunt non parum : quò fit,vt in vniuersum ab extremis cicatrix obducere se incipiat,quoniam à vicinis partibus integris opem acquirit:Contrà in rotundis ob ęquale vndique incolumium à se inuicem partium dissidium , & ob ademptam illis fouendæ cicatricis occasionem , haud facilè cicatrix inducitur.

2. Cur supremæ corporis sedes,ad Nomas, hoc est,depascentia hulcera sint oportunæ : similiter & concauæ? An quia Nome putrefactio est quædam , & sensus interitus atque extinctio?Supremæ autem partes ob alimenti penuriam calore facilè destituuntur,ita vt hac de causa sensus ablationem incurrant : Concauæ verò ob humidæ in ipsis materiæ affluentem copiam , cuius occasione putredine corripiuntur.

3. Cur hulceribus sanari,vt inflammationibus discuti minuíque incipiētibus,pruritus creantur? Respondendum, quòd familiaris succus potiores tunc obtinet: quod cùm fit,alienũ ex imo exigit & exterminat. Porrò autem natura

tura, quum loco cedit quod hostile illi est & alienum, quosdam voluptatis igniculos sentit.

4. Cur hydropicus, humore abundans copioso, siti tamen afficitur? Dicemus hanc potus appetentiam in illis nasci, quoniam humidi naturalis, non aduentitii atque à natura alieni, quale ipsis cũprimis adest, torquentur desiderio. Extinguitur aũt ea appetitio, apposito, quod è natura est, humido. An quoniam naturale humidum haud in debitos distribuitur meatus, ac conceptacula, sed forâs propellitur atque exudat: quo fit, vt haud secùs ac si non biberint, siti semper affligantur.

5. Quamobrem non sitibundis, in balnei ingressu, sitis obuenit, & vice versa, quos sitis habet, ab ea liberantur? Quia siccitate oritur sitis. Proinde si balneo sitibundi indulgeamus, corpus ratione vitalis facultatis, qua præditum est, humoré ipsum per superficiarios cuticulareísve meatus ad se trahit, quo contingit penetralia intima, è quibus potissimùm procedit sitis, humefieri. At verò balneo indulgentibus, quos non molestat sitis, his qui in corpore est humor, per sudorem promanat: eò quòd aliam humiditatem occupare, sibíque adsciscere nequeant.

6. Cur è iocinore, lienè, pulmonibúsve laborantes, in locum affectum minus difficulter

decumbũt, quum oportuerit, quâ locus affectus premitur, dolorem incrudescere? Dicendum ꝙ si in contrarium latus fiat decubitus, quædam veluti pensilis oneris moles relinquitur: at dum locus patiens ita suspenditur, maior certè sentitur cruciatus.

7. Quam ob causam in accessionibus in vniuersum ferè extrema frigore capiũtur? Quia humores eò confluunt, vbi motus extat initiũ: id autem in mediis viscerum penetralibus consistit. Consentaneum est igitur, dum illò è qualibet corporis regione regurgitat humor, vt suo etiam priuentur extrema, qui ad medium ceu centrum se referat, eáq; iam spoliata, succíq; indiga, necessariò frigore corripiuntur.

8. Voluptas quasi dissolutio & corporis remissio est, id quod sensus ipse attestatur quodammodò. Quòd etiam somnus voluptatem pariat, nihil certius: nam eius quoque fidem facit experientia: nec non & poëta, qui sæpenumerò prædulcem eum nuncupat, quasi dicas voluptatis ministrum. Si itaque voluptas corpus resoluit, eámque & somnus parit, quin potiùs hunc remittere, quàm, quę Methodicorum est opinio, constipare, dictitamus? Adde quòd quæ scaphâ fit agitatio, corpus resoluit, vnde et vicissitudinaria eius vibratione in somnũ proni cum voluptate quadam ferimur: hinc colligere

Νήδυμος ὕπνος.

ligere est, remittere magis & relaxare somnũ, quàm inhibere & restringere. An huic ita occurrendum, quòd non prorsus somni accidens sit voluptas: sed quòd irruente somno hanc ob causam illa oboriatur, quoniam corpus eius beneficio in pristinum restituit statum, recedente nimirum defatigatione, ex operis diurnis vigiliæ tempore nata. Porrò quòd non prorsus ob corporum laxationem pariatur voluptas, hinc discere est, sitim è siccitate oriri: siccitatem verò adstrictionem inducere, constat. Iam sitibũdi si quandò frigidam exorbeamus, voluptatè mira toti perfundimur, interim tamen præcedens constipatio è frigidæ commercio incrementum acceperit. Quemadmodùm verò gelidam non dicimus relaxare, eò quòd voluptatem corporibus accersat, ita nec somnum idem dicemus factitare, propterea quòd voluptatis sit author. Voluptas nanque creatur ob dictá à nobis paulò antè causam. Quæ autem scaphâ fieri dicta fuit agitatio, vt discutiendis crassioribus partibus, ita sensus autori spiritui coagmẽtando cõpingendóque potest esse accommoda, nimirùm turbando spiritum & contrahẽdo, dum reliqui humores à motu cessant: eò verò in vnum contracto, somnus oboriri solet. Nec mirandum est, si vna eadémque agitatio, & corpus discutiendo inaniat, & constringat sen-

ſificum ſpiritũ,vti diximus. Quemadmodùm enim corpori affuſa calida,illud excitat:igni,extinguit:perinde & agitatio illa ſuperior, contraria poteſt efficere, cuius generis & efficaciæ nõ pauca reperias contraria.

9. Qua de cauſa in capitis vulneribus vbi eò vſque deſcenderit vulnus,vt cerebrum ambiens membrana læſa ſit,partéſque ſauciæ iam integræ cogantur, atq; ad cicatricis inductionem perueniant,tum plærunq; conuulſio obuenire ſoleat,ex qua mortem illi incurrunt? Referenda cauſa ad naturalem cerebri palpitationem concuſsionémq;, qua contingit membranam oſsibus circũpoſitis( vnde exempta fragmẽta ſunt)affrictu illidi, allıſamq; exulcerari: proindè facta iam exulceratione & ſordes ducente,quũ collecta illa ex hulceratione materia difflari digeríq; nequeat,propterea quòd carne iá obductæ ſint ſuperiores partes, ſimúlque quoniá denſior ſit,q̃ quę tranſmittere poſſit,cicatrix: materiam illam exulcerationis vitio collectam,in principes cerebri regiones cõcedere,eáſq; ita comprimere,vt & ſpaſmus cõſequatur, nimirùm prohibita materiæ tranſpiratione, ob cicatricis è carne â natura aliena concretæ duritiem.

10. Paſsim hoc obſeruatum eſt, inter vulnera capitis, quorum altitudinem cranii perfo-

perforatione metimur, ea plurimum minari periculi, quæ vertici, quæque syncipiti infliguntur: ex hisce tamen quæ ad cicatricem perduci contingit, faciliùs curari iis quæ in occipite extant. Dicemus synciput quę pars capitis cæteris præstat, perexilem habere subiectam membranam, vnde plus hinc esse periculi probabile est. Quòd autem vulnera ibi loci inflicta, vbi ad cicatricis inductionem deuenire possunt, minori negotio curentur, fit quia principes partes præsentius auxilium subministrant. Quæ verò in occipite extant, vt minùs portendunt discriminis, ob membranam, quā habet substratam, carnulentam: ita difficiliùs curationem admittunt, tū quòd concordi illo partium subsidio careant, tum quòd rei venereæ vsus ea loca magis exucca reddiderit.

11. Obseruatum est & illud, in eius generis vulneribus capiti illatis, si sponte venter deiicitur, mortē succedere: sin ratione, salutis portendi spem. Nam sponte sua solutus aluus, quoniam affectus ratione è capite subsistentiæ suæ originem trahit, periculum intentat, vtpote affectui succumbente natura. Sin diætæ ratione aluus humecta mollescat, tenuiori reddita materia, inferiúsque concedente, capitis partes inquietatæ permanent: quò fit, vt dum nulla grauedine accumbente tentantur, curatio facilis

succe-

succedat.

12. Quamobrem è prunarum ardenti strue exurgens æstus, caput prorsùs grauedine ferit: è lignis non itidem? Quoniam qui à prunis spargitur æstus, vi calorifica coarctat obturandóque constringit: at alter è lignis, habet & madoris nonnihil, cuius indicium facit fumus ipse, liquido humoris in lignis contenti argumétum prodens. Porrò carbones in vini pauxillo haud abs re fuerit extinguere, quo aboleatur omnis ex iis noxæ causa.

13. Cur potissimùm piscatores & id genus homines in mari agentes, vnguibus (pterygia vocant Græci) infestantur: quamuis verò & aliis hominibus id mali nascatur, redundat tamen plærunque in rei nauticæ deditis? Dicédum bina esse pterygiorum genera: fiunt enim partim dú caro naturaliter oculi angulo subiecta, porrigitur latiùs, atque incrementum accipit: partim quum tenuis illa oculóque circútensa membranula in callosum tuber excrescit intumescítq;: ea porrò in homine ægrè visu percipitur, ob prænimiam tenuitatem: at in animátibus cæteris potissiméq; agnis, conspicua est, vtpote crassior quâm in homine. Hæc igitur marinorum vaporum, mordacitate sua offendentium, occasione, exeditur, roditur, & in calli duritiem cum inflammatione degenerat,

ita

ita vt hac ratione vnguis concretus producatur. Non ignoramus tamen pterygiorum vnũ genus, adhærescere appendicis more, alterum quasi connatum coalitúmq; esse.

14. Cur alterius tantùm oculi affectus magis irritet? An quia quum alter oculorum integer secundum naturam se habeat, moueátque, naturali ductu & ęger mouetur: originem etenim ex vna eademq; basi deducunt. Hinc fit, vt ægrum oculum concors motus exasperet: affecto siquidem membro ex vsu est imprimis quiescere. Sin vterque eodem laboret tempore, tolerabilius fit malum: simul enim quietem agunt ambo, nec exacerbátur: itaq; è quiete velocior succedit sanitatis adeptio.

15. Quam ob causam lippientibus nonnullis febris si succedat, lippitudinem soluit: nonnullis, non hoc modo non pręstat, vt etiam omnifariam conciliet cæcitatem: quæ igitur est causa, vt vni opem, alteri oculi perniciem adferat? Quia febris superuenit ratione quadã & exẽplo μετασυγκρίσεως: quare si intra mediocritatẽ consistat febris, ita vt & quæ ex ea proficiscitur, μετασύγκρισις, moderata sit: emolumentũ sequitur ferè. Sin cum vehementi impresſione febris inuadat, vt motus quoque eius sit vehementior, extremum sequitur nocumẽtum. Dicat etiam quispiam febrim & exiccandi natura

Μετασύγκρισις quid, uide ĩ calce libelli.

esse præditam, & infarciendi artubus superfluitates: illud comprobarit è siti, quæ febrienteis corripit: huius argumentum fuerit, quòd membra quæpiam ob febris superuentum excremētis scateant. Iam quòd lippitudinem sanet febris, est, quoniam suam arefaciendi vim ista exerat, dum fluxum exiccat obortum: Eadē si noxam creat, infarciendo id agit planè, tum quia loca affecta fluxibus excipiundis sunt procliuiora: tum quia hosce affluxus ingestos in artubus, confirmat febris & agglutinat: atque ita ex multo humorum decubitu obfirmationeq; cæcitas nascitur.

16. Cur æstate potiùs oriatur lippitudo, q̃ reliquis anni temporibus, quum tamen ea sicca sit & calida. Par nanque erat ob siccitatem temporis conditioni congruam, fluxionem nullā exoriri: nec tamen subsidii quicquàm iidem p̄sentiscunt, ex adstrictione densationéque, quam præsens æstus efficere posset? Dicemus, licet hæc æstatem consequantur, nihilo tamen minùs plurimum lucidi aëris splendorem, oculos perstringendo lædere vehemētiùs, eò quòd omnis supra medium candor, disturbare, sensúsque dispergere soleat: ea de causa, quum trā-quillam quietem præscribimus, loco illam obscuro delegamus, quo causam omnem motoriam subterfugiamus. Lippitudinis itaq; æstiuis

diebus causa, vti demonstratum iam est, radians solis iubar existit.

17. Cur quum affinitas mutua in similitudine sit aurium inter se, vt & oculorum: oculus tamen alteri in affectu consentit, haud itidem aures? Tũ quia nõ similitudine modò conueniunt oculi, verũ & magna loci vicinia: aures verò intermedio spacio non exiguo dissident. Tum quòd oculorum motus ab intrinseco principio originem trahit: auribus verò extrinsecùs is accedit.

18. Cur nonnulli quos lippitudo torsit, acutiùs videant? An non indubitatum est, lachrymam euocantia collyria, bona ratione visum dici acuere, propterea quòd ex illachrymatione, &, vt ita dicam, purgatione, illis vsi clariùs cernunt? Itidem vsuuenit in lachrymantibus lippitudinis vitio, ex materiæ cuiuspiam crassæ impacta congerie natę, vt à purgatione tersiùs videant.

19. Cur quibus suffusio imminet, contingit culicum, muscarum, formicarúmque ante oculos obuersari imagines, quæq; eius generis consequi solent? An videlicet quia pro humoris concretione, simulatque coire is incipit, similia necessariò occurrunt phasmata. Adde quo tẽpore hæc humoris impresio obiicitur, facultas visoria per totum visus organũ vim suam exe-

 rit,

rit:impeditur tamen obſtaculo iis in locis, vbi potiſsimè humoris concrementum incubuit: qualis igitur humoris primo congelati figura extiterit, tales ſe rerum externarum ingerunt imagines.

20. Quamobrem oſcitãtes minùs audiunt? Quoniam in maxillarũ diductu, auditus concidit inſtrumentum & comprimitur: ſimúlque circumuenitur & interpellatur ſpiritus. Hinc ſonori in auribus ſtrepitus gignuntur. Intercluſo itaque externi aëris ingreſſu, aures ſuo in excipiendo ſono nequeunt fungi munere.

21. Cur aureis oriculario ſpecillo, alióve inſtrumento, fodientibus nobis, tuſsis interdùm moueatur, non aliter ac irritata arteria? An quia multa ſit non vocali modo arteriæ cũ auribus affinitas: ſed etiam membris inter ſe: ita vt conſenſus ratione, vocis afficiatur organum. Excitatur porrò tuſsicula in vocali arteria.

22. Quam ob cauſam inter capitis dolore laborãtes, alii acutè voces perſentiſcũt: alii omnino ne audiunt quidem? An nimirùm, ſi capitis dolores ita moleſtent vehementer, vt maior fiat infarctio & obſtructio, preſertim ſi vertigo quædam præceſſerit, contingit non ritè mentem ſe habere: Mens porrò eſt quę videt, quæ audit, vt veterum quiſpiam extulit. Quò fit

Νοῦς ὁρᾷ· νοῦς ἀκούει. Epicharmus.

fit vt mente vitiosè habente sese vocem àquopiam æditam excipere nequeamus, nec iniuria.

23. Cur surdi per nareis vocem reddant? In confesso est, quòd ex priori affectione, alterius per consensum participes fiunt, dum quantum possunt aures dilatant: quibus diductis etiam narium spiracula laxiora redduntur, & intercapedine non parua dissidentia permanent. Proinde dum spiritus per laxam illam capacitatem fertur, haud difficulter sonus quispiam afformatur.

24. Cur multus somnus & peruigilium, capiti grauitatem concilient? Certè non dicemus ab illis noxam corpori accedere, quâ sunt excessus. Nec enim id quærimus, cur à contrariis læ datur caput, verùm quam ob causam oboriatur idem ad amussim symptωma, è somni tum nimia frequentia, tum immodica raritate, quæ inter se pugnant? Dicemus igitur ex multo somno hoc fieri, quoniam transmissa ad caput materia, ob adstrictionem somni ratione factam, exhalare, transpirareq; nō possit. In peruigilio verò idem constituitur hac de causa, quia rarefactis, propter functiones per vigiliam obitas, humoribus, in sublime, siue mauis, ad caput efferuntur vapores quidam caput grauantes. Est autem ratio, vt dum plus satis ob cōtinuam vi-

gilātiam tenuis redditur materia, maior etiam fiat eius transmisio: nec absonum est, haud ritè distribui, propter vigiliarum assiduitatem, alimonias, sed vitiari eas corrumpíque: hinc adeò fit, vt non tātùm multitudinis, sed prauæ etiam qualitatis occasione, vapores ad caput repentes, id distendant grauentq́.

25\. Cur sub lucente luna, vigiles quantumuis diu multūmque moram trahant, nihil offēduntur, dormientibus verò caput obstruitur? Quam igitur huius rei afferemus causam, quòd in luna somnum capientes, capitis grauitatē incurrant, cùm eius calidum simul & humidum sit iubar? An hoc contingit quòd in modum ictus punctúsve somno sepultos lunæ radii feriant, quippe quibus cum humiditate coniuncta est grauitas: quemadmodùm fit vbi cum impresione scaturigines prorumpunt: tum enim ob impresionē illam, ictus ritu affluxus prouenit, ita vt constipatio potiùs quàm laxitas sequatur: ita euenit etiam, vt lunæ lumine cum grauitate ob superiorem causam ingruente, impactio siue grauitas gignatur, conferente huc & ea quæ ex somno proficiscitur obstructione.

26\. Qua de causà qui placido vtuntur motu, si capitis anteà teneantur grauedine, ab ea post motum liberantur: at qui cursu proni ferun-

runtur, etiamsi nullum præcesserit grauitatis indicium, incurrunt eam tamen à motu? Dicemus his quibus moderatus obitur motus, paulatim ad ima omne & alimentorum & excrementorum genus discedere atque detrahi. Cæterùm qui violēto & extorto exercitationis genere vtuntur, etiam reuerberationes refractúsq; quosdam contingere: vt nimirùm delabens ad imas partes materia remittatur sursùm cum repercussione quadam: non aliter ac res habet in rotūdis molibus solo illisis, quas si placidè in pauimentum demittas, nullo facto resultu restant. Sin vi solo impingas, in altum resiliunt: quemadmodùm in pilis videre est. Eadē prorsus de cursoribus est ratio, materia nimirū sursùm cum renisu relata. Prætereà cōtingit in violento motu spiritum & retineri & intēdi, adeò vt hac de causa grauedo nascatur.

27. Cur in rectum qui fiunt motus, vertiginē non pariunt, quum circulares in gyrum cursus id faciant: in tantum vt arbitrentur isti omnia exteriora secum rotatu circumagi? Dicemus rectos motus non prohibere materiei transpiratum, circulares verò non permittere eam difflari, irruente nimirùm cum turbinis impetu, aëre, & transpirationem inhibente. Adde q; motui corporeo respōdet ad vnguem circularis in nobis humorum motus: hi nanque cum

corpo-

corpore simul circumacti, occlusa perspirandi via, ob rationem memoratam, postquàm motus causa quiescit, in orbem iam tum moueri incipiunt: vnde talis motus in causa est, cur humores præter naturam aliquid concipiant, ac repræsentari credát. Sic auriginosi externos imaginantur colores pro affectus in oculis consistentis rationis. Itidem qui suffusione laborát, nihil non subrubrum autumant. Ita quoque in circulari fit motu, vt omnia in gyrum rapi credantur: agitato siquidem qui in oculo est humore, iam tum fit vt is sequatur conceptus atque imaginaria arbitratio. Porrò oculus, vt pro confesso habetur, humores continet, aqueum (qui lachrymarum fons est) crystallinum, & vitreum: istíque omnes translucidi sunt & albidi. Prætereà prima tunica alba est, at in tenuitatem desinit in oculi medio, vbi nigrum cernitur, non tamen colore, vt dicimus, est candida, verùm tota pellucida, etiam eo in loco. Nec illud ignotum est, quòd secunda tunica, atra naturâ existens, corneæ sit substrata, non toti tamen. Relicta enim est plaga perspicua, qua se visus exerere posſit, quo in loco pupilla est. Ex his omnibus simul coactis quæstionis ratio elucescit.

28. Cur quibus superior inferiórve palpebra deprimitur, geminari obiecta videantur,

quod

quod ebriis potissimùm accidit? Fit quia visorius spiritus distractus diuiditur. Id auté quodammodò euenit citra depressionem, vt spiritus ex vtroque oculo promanantes, dũ in rem subiectá ingruunt, pariter obtueantur. Quádò verò alter oculorũ deprimitur, non iam appliùs in rem subiectá pariter, sed dispartitò ac seorsùm quilibet, appellunt. Huius, si placet, ita possis documentũ capere. Apposito siquidem qui oculum premat digito, si alterum non pressum scilicet, obiecta manu præcludas, euanescet gemina obiectorum apparitio, quátumcunque depressare pergas. Hinc patet spiritus visifici separationé distractionémve pro causa habendá: sicut & ebriis multiplici res obuersantes varietate spectantur.

29. Cur sub aquis vocem non excipimus, æquè vt per parietes: quamuis horum intersepimenta coactiora sint & duriora? Quia naturam habet aqua peculiarem, vt aër subire vel depressus nequeat, at quádò per parietem loquimur, eò ꝙ auribus nihil incumbat oneris, verisimiliter certè aëre ex aduerso verberato, traiicientéque per intermedium parietis aërem, fit, vt percellatur iste: atque hinc verba excipimus.

30. Quamobrem in acutorum morborum declinatione parotides ferè nascátur (quas sunt

qui διοσκούρους, hoc eſt, geminos etiam appellāt, â fauſto, vt arbitror, ſalutis oſtento) eaq; à malo abſoluunt. Non fugit nos in morbis grauibus, quædam veluti illorum prooemia, vt inappetentias, oriri: attamen vbi robur colligi confirmaríque incipit, appetentes plus aliquanto redduntur ægri, oblatóque iam alimento vberiori, maxillas mouere coguntur: dûmque in mandendo rictus diducitur, naſci ſolet inflāmatio: ex eius autem in loco obfirmatione, parotis ſuppullulat.

31. Aurium inuerſæ fibræ, mortem in acutis morbis portendunt. Cauſa eſt iſta. Emortuo enim illic ſanguine, par eſt, plus ariditatis eas partes contrahere. Naturâ etenim ſanguinis habent perquàm parū. Eadem autem iſtud fit ratione, qua in chordis ſolet. His ſiquidem vt humoris deliquium, contractionis eſt cauſa, ſic in aurium fibris quoq; aſſolet.

32. Cur mellis fauus primordio amarus, dulcedinem perfectus contrahat? Quia magna indicatur naturæ ad contrarium mutatio: quū præſertim fauus cùm dulcis, tum amarus ad amuſsim, in ſuo genere abſolutus extiterit.

33. Cur in facie vari prodeant ferè in ipſo ætatis flore vigoreq; (quapropter & ἀκμὰς, id eſt, vigores, idiotarum vulgus eos nuncupat) hi profectò, vt totam faciem, quod diximus, occu

pant,

pant,ita circa nares scaturiunt liberaliùs. Manifestum est id augmenti ratione fieri, nam vigoris tempore appositio & agglutinatio ex alimentis validiùs succedit. Iam quum quælibet particula ví insita portioné alimoniæ sibi trãsmissam conficit, facies tota potissiméque nariũ loca alimentum sibi naturæ dispensatione distributum, in carnem conuertere nequeunt, eáque ratione efficitur, vt reliquum eò delati humoris alienam à natura subeat qualitatem. Quòd autem nuditas partium tenui inductarum carnis mole, in causa sit, vt vari generentur, indiciò est, quòd in labris, ob eorum carnulentiam, non erumpunt.

34. In disquisitionem venit, cur gelida naribus sanguine manantibus affusa, maior interdùm sãguinis profluxus succedat, quum tamen frigida cogat natura et inspisset? Dicendum, ꝙ quoniam loca narium & vasa teneriora sunt et molliuscula, accidit, dum fit constipatio, nonnulla ex iis obstipari & arctata concidere, nonnulla verò distendi laxaríque: nam quo magis partes quę obstruuntur, in se contractæ redeũt: eò ampliùs vicinæ diducuntur, ita vt distensionis ratione, vasa adiacentia se resoluãt. An quia prona existente ad profluuium natura, aqua affusa corpus eadem imbuit affectione, refricás quasi memoriã illi, quod ex aqua originé

ducat, quò fit vt profluuium ſequatur.

35. Cur ſuffimenta aromatum, meliùs excipiant procul ab igne, vnde vapor aromatum ſurgit, ſemoti ſtantes, quàm è propinquo? Conſtat manifeſto fragrantiam vim acquirere ambienti commixtam aëri: Sic enim & poëta dixit:

*Iliados ά.* Aruinæ nidor fumo ſubit actus Olympum.

Nec caret ratione, quòd è longinquo odoris fragrantia, rectiùs ſentiatur: tenuior ſiquidem ille redditus, ſenſum commodiùs mouet & afficit.

36. Cur in ſternuendo laborantes, ſi ad ſolis iubar faciem obuertamus, ſuccedit ſternutatio? Ratio eſt, quia ſolis radius inteſtiná narium regionem perſtringens, perinde ac feſtuca immiſſa, ſternutamentum citat, meatus ſtimulando. An quia ſternutatio fit, ſpiritu nares & ſubeũte & ſollicitante. At ſolis radius eas calefaciendo, plus exhalare facit, ſpirituíque opé fert, qui adaucto robore, ſternutamentum irritatione accelerat.

37. Cur ſternutatio raró ſemel, raró etiam multoties oboriatur, ſed frequentius binis vicibus? Cauſa in promptu eſt: nam quum bina ſint narium foramina, & ſternutamentum fiat excutiente ſe ſpiritu, fit, vt alteram narem permeáte ſternutamento, ſequatur & alterum.

38.

38. Quærat quiſpiam,qua de cauſa in artuum ruptura, oſſe obliquè diſſecto diruptóque, intus in eo immiſſo caro viſitur, quæ intermediam oſsium molem impleat, ſitque oſsis vice: at in ægylope, oſſe comminuto diffractóque,regio illa carnem non producit? An quoniam artuum oſſa, vt plus habent circumpoſitum molis,ita alioqui continua ſibi mutuò adhæreſcunt,nec multùm à ſe inuicem diſsidét. At narium partes, vt exigua carnium mole ſũt ſuffultæ,ita non ſimiliter vt oſſa,ſpacium vacuum habent intermedium.

39. Cur gelido exiſtente aëre, tenuis valdè humoris affatim per narium ſpiracula prodit, quum frigus cogere inſpiſſareq́ eum oportuerit? Quia magna per faciem fit conſtipatio, ſicq́ quaſi in morem percolationis à vicinis foraminum partibus, tenuis humor trãſmittitur, atque exprimitur.

40. Quur offenſo mẽbro, vicina loca non afficiuntur ſimul, at ſemotiora, eadem corripiuntur affectione: vt læſis pedibus, inguina? Aſclepiades libro de hulceribus ait: ad icta loca materiam per initia deferri, cuius quantum ea capere poſſunt,tantum illuc decumbere: iis deinde repletis, nec alterius affluxus capacibus, materiem delatã repulſãque loci ſuggillatam à plenis partibus, effluere, alióque ferri: repertóq́

 fortè

forte loco concáuo,in eum ſubſidere: Id quod & áquæ vſuuenire ſolet,quæ donec per planũ fertur,æqualem ſeruat motum, ſin lacunã fortuitô reperiát,ibi reſtitat. Idem etiam humori in locum ictum affluenti vſuuenit,quantum enim is capit,tantundem illi materiæ tranſmittitur:reliquum in cauas partes,potiſsimúmque in raræ meatuum texturæ inguina ſeſe exonerat,eáque in tumorem attollit. Eſt quidem hęc non abſurdá reſponſio. Poſſet tamen in cauſá quis vocare,neruorũ imbecillitatem facili momento offenſam. Conſtát enim neruos citiùs quàm reliquas corporis partes, cum membris affectis ſimul per conſenſum áffici, ob náturá quam habent mirê ad pátiendum oportunàm. Propterea etiàm in capitis hulceribus, ſtrumæ glãdulis in duritiem abeuntibus,circa ceruicem conflãtur:nec non ſub alis bubones, extãtibus mànuum hulceribus,exoriuntur.

41. Cur â dextra capitis regione, ſauciáta membrana,quam menyngem vocant, ſiniſtra pars reſolutionem incurrit: ſin â læua id contingat parte,dextram paralyſis manet? Referenda eſt cauſa ad neruorum,originem ſuam è cerebri baſi trahentium,ſitum. Hi nanque ſe inuicem decuſſant. Siquidem â dextra baſis parte exorti,in læuum capitis ſinum feruntur: qui à læua, in aduerſũ: ita vt eorũ ſitus decuſſatim concur-

*Decuſſare, i modũ, x, literæ ſecare.*

concurrat. Nil mirũ igitur ſi vulnerata dextræ partis membrana, ſiniſtrá reſolui contingat, ſic vice verſa de altera dicendum.

42. Cur in prælio vulneris reſpectum, caſus ſequitur? Obſeruatum eſt enim pro membri ſaucii ratione, hominem labi, puta, ſi vulnus anteriori ſit exceptum parte, haud continget in tergum corruere. Dicemus quòd quã in partem natura veluti claudicat atque adeò inflectitur, in eam prona fertur: verbi gratia, Conſtituatur in quodam æquilibrio corpus, propoſitum habens, neutram in partem vergere: tum fortè aliquid in illud impingens, vel leui momento impellat: certê quò inclinabit, huc concidet. Idem in parietibus propendentibus vſuuenit: quibus fulciendis & in rectum ſtatum reſtituendis, ſi quid opponas moliminis, eò videbis illos delabi, quo vergentes ruinã minabãtur, præſertim ſi in renitẽdo violentiùs paulò conquaſſaris.

43. Qua ratione viuis corporibus combuſtis papulæ exurgunt, mortuis nequaquam? Dicemus in viuis, per totum corporis ambitum ſpiritus eſſe diſperſos, in defunctis non ita. An quia mortuorum corpora dura ſunt & rigida: at viuorum eiuſmodi ſunt, vt augmentum accipere in latum & extendi queant, itaque admoto igne, fit quædam liquorum ad cutim attractio, vnde oriuntur papulæ: quæ in mortuis idcircò

circò non emergunt, quia deficit ſubſtantifica illarum qualitas.

44. Cur ſolum ſternutamentum iis qui integra conſtant valetudine, noctu aut omninò non fit, aut certè rarò: reliqua, ferè dixerim, omnia ex æquo & interdiu & noctu? An quia ſternutamentum à calore, eum mouente locum vnde proficiſcitur, fieri ſolet: quapropter vbi ſternuere placet, ſoli faciem obiicimus. Dormientibus verò nobis calor reuocatur, & intùs coërcetur: ex quo imæ dormientium partes incaleſcunt ampliùs. Haud iniuria ergo, ſi è capite calore (qui eius loci humores mouere naturâ eſt comparatus) ceſsim eunte, non ſternutemus, ad quam humorum eruptionem, ſternutamentum ſuccedit. Itaque noctu non obuenire illud par eſt.

45. Cur perfricato oculo ſternutare ceſſamus? An quia ſic humor reſpirat. Lachrymam enim poſt frictionem extrudit oculus: hic autẽ cõfricatus, plus caloris ſibi contrahit, q̃ nares contineant. Quò fit, vt ſi naſum quoq; ipſum fricãdo atteras, ſternutamentum deſiſtat.

46. Cur ſenes inediam tolerent, non pueri? Quia ægrè ſe mouet ſenectus, vtpote calore deſtituta. Pueri verò vt plurimũ habent innati caloris, ita plurimo etiam agitantur motu: Motus autem diſcutit atq; digerit: at enimuerò quibus

bus subſtātia diſcutitur atque effluit, hi alimēto opus habent.

47. Cur mortuis, quandò omnia membra relaxantur, ſoli teſtes ſurſum reuelluntur? Quoniam fugiente ſpiritu, ſemen excurrit: id autem excerni ſolet retractis teſtibus, quamob rem iam tum illi à ſuperante frigore rigentes, ita perſiſtunt.

48. Cur ebrioſi ignobilius vinum potāt auidiùs? Quia multibibi magnos crebróſque habent corporis meatus. Per grandeis itaque poros vinum generoſum tenue exiſtens, citra inhibitionem diffluit. At ignobile, craſſum quum ſit, reſtitat, atque permanet, ac tum demùm voluptatem è ſe præſtare videtur.

49. Cur iratis rubore ſuffunditur vultus, timidis impalleſcit? Ira nanque ſubita & conferta ſpiritus exundatio eſt & excurſus. Metus verò retractio: vbi itaq; is ſpiritus plurimus eſt, inflāmat: vbi deficit, calore priuat.

50. Cur prouectiorum ætate aliqui calueſcunt, aliqui minimè? Quoniam aliis alii caloris plus habent: Frigidi verò haud lætum nutriunt capillitium.

51. Cur prodigioſæ formæ homines, plærunq; etiam emota ſint mente? Quia corpori conſentit anima, vt animæ corpus.

52. Cur magna hulcera in curatione quan-

dò repurgâtur, lętalia exiſtunt? Quia per multos poros ſenſum fugienteis, animalis ſpiritus tranſpirat.

53. Cur æſtuoſo tempore, qui ſtata vice recurrentibus infeſtantur febribus, horrore concutiuntur? Quia rarefactis poris, expirat calor natiuus: conſtipatis, intùs obſeratur. Cedente itaque, qui in nobis eſt calore, ſuccedit frigus. Horror autem contracto ob frigus corpore, gignitur.

54. Cur ſolidum cibum deglutientes, ſuffocamur? Quia gula, quæ per longum tractũ ad ventriculi os decurrit, ex turundæ ingeſtione prorſus ſuffarcinata, arteriã premendo, ſpiritus inhibet tranſitum.

55. Quam ob cauſam terra cãdida vt plurimum eſt ſterilis: nigra, ferax? Quoniam illa frigidioris eſt naturæ: hæc caloris habet abundè. Adde quòd illa reptilia procreat, quæ frigidi ſunt temperamenti: hæc frugeis, quæ calidi. Quocircà & inter fœminas fuſcæ, magna ex parte fœcundæ ſunt, ob calidi natiui vberiorem copiam.

56. Cur infantes vehementiùs febri afflictãntur? Quoniam plurimo calore natiuo abundãt. Eſt autem febris, innati caloris intentio & augmentum.

57. Cur oſſa in tophum (πῶρον vocant illi) cal-

callescere, argumento est, fasciarum cruenta tinctura, licet citra vulnus fractura constet? Quoniam vbi tophus coït, sanguinis aspergines in spongiosis osium cauernulis sparsim disseminatas, protrudit atque exprimit.

58. Quis tophi indurescendi coälescendíque est modus? Hic videlicet, Substantia ex alimento mutata, & in osium extremas crepidines delata, tophum ( πῶρον intellige ) concrescere facit: quemadmodùm enim in naribus hæc ipsa nutrimenti mutatio, in muccum abit, in vberibus, in lac: Sic in osibus cogitur tophus, ob talem nimirùm formationem natúrámque particularum: membra siquidem pro sui natura asimilare sibi nutrimentũ sunt cõparata, velut in diuiti varietate fruticum horto contingit: qui aquam hortulum perrigantem, pro sua quilibet natura, exugendo attrahunt. Sic Absinthium aquę illectæ asperginem in suam asimilat naturam: Similiter ocymum et reliquæ id genus hærbæ. Adducit aliam rationẽ Andreas Carystius, quod scilicet medulla, osium fistulis concauis affusa, eorúmque dissectorum labris conglutinata, demúmque lapidescens, in tophum abit.

59. Cur correpti Cholera, augescente increscentéque ventriculi tensione, crura tibiásque contrahunt? Dicemus, quòd Cholera,

ſtomachi, qui naturâ neruoſus exiſtit, paſsio ſit. Itaque optimo iure is tenſione laborãs, muſculos corporis, in quos neruorũ origines propagãtur, ſimul afficit.

60. Quamobrem, quibus oculi adſtrictoria vi prædito collyrio ſunt inuncti, clauſis iis, minùs adſtrictione cruciãtur: apertis, vehementiùs? Quoniam obſeratæ palpebræ corneam tunicã ſinunt quietem agere: dum igitur quiete fruitur oculi globus, inunctum collyrium meatus obducendo illinẽdóque, minorem ſuæ adſtrictionis ſenſum præbere poteſt. At diductis iã palpebris hiantibúſque, nil mirum ſi adſtrictionis ſenſus magis vigeat: quandoquidem continuo motu bulbus ſeu pila oculi in palpebras illiſus calorem excitat: quo facto ſenſum fugientes meatus laxantur dilatantúrq́; quibus dilatatis, exilia ſenſúmque latentia (vt ita dixerim) collyrii corpuſcula, imprimi neceſsũ eſt, vnde adſtrictionis ſẽſus geminatur. An quia in diducendo oculo poſt inunctionem, obligatũ oculi pilæ collyrium, tenuius redditur? Semper etenim quæ motu vibrantur, accommoda ſunt & à natura comparata, vti tenuari poſſint. Quò igitur tenuatur illud magis magíſq́; eò validiorem adſtrictionis ſenſum ſuppeditat.

61. Cur phrenitici & furioſi in paroxyſmis robuſtiores ſint, viréſque habeant auctas? Dixeri-

xerimus ob mentis alienationē ferociorés reddi: habent autem corpus ad perspiratum malè comparatum, idq́ꝫ ex vehementi adstrictione. Hinc adeò fit, vt quum absoluuntur liberátúrq́ꝫ, viribus deficiát, non deuicti scilicet à potiori causa, sed ob adstrictionem remissam.

62. Cur qui sinapi oblinuntur, eo aqua subacto tritóque rubescunt ampliùs: sin cum aceto permolatur, non tãtundem officii ęgris pręstat? Dicendum non carere id ratione, quòd eo ex aceto inuncti, minorem scarificationem, rubedinémque minus cruentam percipiát: his etenim vt cutis superficiem adstringit, ita illam meatuum ex eo natam obstructionem illinit, & (vt sic dixerim) læuigat: qua ratione omnis sinapi ademptus est locus, quò se induat, ad ꝑtentandos poros. An quia acredo sinapis, admixtione aceti hebescit, & obtunditur? Hæ nanque sibi mutuò consertæ qualitates, proprium qualitatis caput hoc ipso vitiant, quòd suam quodlibet simplex vim exuat. Quod ipsum & in Oxycrato, quã poscam vocamus, est animaduertere. Nam quum ex aceto & gelida tẽperatis simul constet, summas suas qualitates ex hoc temperamentorum complexu perdit, & præter illas alia quædam conflatur qualitas. At enimuerò qui sinapi inuoluuntur aqua subacto, rubedine coloratiori imbuun-

tur, hac de causa, quoniam aqua læuoris sui ratione,& humectatoriæ facultatis,dilatans poros ratione non sensu cognoscibiles, viam sinapi,qua se altiùs insinuet,aperit:est autem calidum sinapi,vt prædiximus,& ampliandis meatibus conducit. Merito itaque quibus ex aceto sinapi corpus inungitur,minùs cruento suffũduntur rubore:quibus verò ex aqua,magis.

63. Cur aqua pluuia,si vel à mari sit hausta dulcis nihilominùs existat? Dixerim ꝙ aqua marina suapte quidem natura salsa est,talis aũt grauis est: habet tamen mare fluuios in ipsum sese insinuantes: quos verisimile est supernatare. Aër itaque aquę è mari haustu attractæ partem non crassiorem,sed tenuiorem,quæ dulcis est,ad se rapit. Non igitur abs ratione est,si pluuialis aqua, licet è mari excepta,dulcis permanet. An quòd aër rapida sua vi, ipsam mariná dum haustu attrahitur,commouet, quo motu tenuior efficitur: quæ nanq; in motu sunt,procliuem habent ad tenuitatem naturam. Quod autem tenue est,etiam dulce:vt è contrario vnda marina, salsa, vt quæ crassis constet partibus. Hac itaque de causa aqua pluuia dulcis est.

64. Cur aqua marina diutiùs excocta naturam quam habet salsam exuit, dulcísque remanet:debet autem ad tertias decoqui? Dicemus

mus marinam aquam è crassis constantem partibus, illis vi ignis separatis, tenuem effici: proinde, facto hoc alterationis momento, quod è crassa in tenuem abeundo, priorem exuerit qualitatem atque reiecerit, è salsa dulcem fieri.

65. Cur feruenti inflammatione oculorum laborantibus, aspredinis cuiusdam sensus oboritur? An lippitudinis superuentu superiorem subeuntis palpebrá aspritudo nascitur. An quia vasa quæ intus errabundè nullo ordine palpebram percurrunt, in gibbum quodammodò attolluntur, ita vt hac ratione salebrosa illa aspredo consequatur.

66. Cur oculo lippitudo oboritur? An quia membranis oculi vehementer quasi ex adustione inflammatis: idq; calore, qui ex imo discuti digeríque debebat, ob repletionem atque ægram meatuum transpirationem, inhibito: ea nascitur. An quoniam qui secundum naturam oculo insunt humores, exarefacti, & quodammodò propter loci ardorem retorridi, lippitudinem creant.

67. Qua de causa in febrientibus alteratur pulsus? Quoniam spiritus innatus, quum relicto naturali & symmetro statu, redundat, & à calore intrinseco diuiditur tenuatúrque, ac leuitatis occasione concitam acquirit celeritatem, non pulsui tantùm, sed & ipsi respiratio-

ni alterationem inducit.

68. Cur cutis ſuperficiem febrientes hulceroſam habent? Quoniam attrita carne, excitatas è frictione tuberculorum anſulas, indignè fert illa. Quemadmodùm & in aliqua corporis particula inflammatione correpta ſolet accidere.

69. Cur pallent febrientes? An ob humorũ noſtri corporis in altum fugam: an ob meatuũ corporis ſenſum fugientium ratione immutatã, hoc accidit. Pari ratione in alui vrinæq́; recrementis fieri exiſtimandum eſt.

70. Cur in febri cum fluore correptis, quãuis tranſpiratio digeſtiòve adſit, & eorum quæ in corpore tenentur, excretio, calor tamen his ſuccenditur, pulſúsque fit magnus? Quoniam materia quæ corpus obſidet, multùm attenuata, difflatio fit. Porrò ex tranſitu excrementorum & affrictu, calor quiſpiam excitatur. Non tamen dicimus quos cum profluuio febris affligit, ſimilem cum his obtinere calorem, quibus adſtrictum eſt corpus, atque adeò nec pulſum, ſed comparatione facta cum ſanis. Huius rei conſtabit tibi documentum è balneantibus, aut corpus exercentibus: quippe quibus laxiores redduntur meatus, eóſque obſidentes vicini humores tenuãtur, manifeſtéque difflantur, calórque & fit, & eſt maior quàm ſecundum naturam:

turam: et pulſus vehementior, magnitudinémque obtinet: nam ſegnis torpidúſque motus, & grauitas labefactata virtute & debili prouenit.

71. Cur febrientes cibum difficulter contineant? An quòd appetentia conſiſtat in ſymmetria quadam oſculorum ſtomachi & etiam ventriculi, quam ſymmetriam integram conſtare, ſiue hęc oſcilla meatúſque diducátur, ſiue claudantur, ratio poſtulat.

72. Cur in cholera conuellátur contrahátúrque & refrigerentur extremæ corporis partes, pulſúsque adſit obſcurus? Quoniam ſpiritus impetu elatus, propter tenuitatem partium, qua ventriculus illis eſt prȩditus (habet nanque eum mirè calidum) latenter difflatur. Vnde fit, vt et torpore corripiantur: torpent autem quæ ſpiritus priuantur vehiculo. Extrema porrò refrigerátur & contrahuntur: propterea quòd in iſtis calidum natiuum ad ventriculum commeat, ob illius partium tenuitatem.

73. Quá ob cauſam aquas extimeſcunt hydrophobi (quos à rabido cane morſos dicimus) & pudendum cum hypochondriis ſimul illis intenditur: intremiſcunt etiam, ác conuulſionem patiuntur, adeóque delirant, vt canum ritu latratum edant? Conuelluntur certè & tremunt, ob conſenſum oris ventriculi cum ner-

uorum genere. Eadem quoque de cauſa tentigine pudendum illis erigitur: nam hydrophoborum & conſtitutio & affectus eſt, obſtructio quædam ſtomachi & ventriculi. Deſipiunt verò, quoniam vitiatus ad ventriculum & ſtomachum humor defertur, cuius pars quædam ad cerebri inuolucra exhalat, vbi morá trahens, mẽtis alienationem inuehit. Deinceps ſiti torquentur: quia morbi ſubſtantia in exilibus poris conſiſtit: quoties itaque bibunt, aqua, vt quæ tenuium eſt partium, exiguos ſubeundo poros, obſtructiones auget: at enimuerò cibus ſolidus non faceſsit his negotium, meatus enim patientes haud aſſumunt illas ciborum coagmentatas moles. Prætereà quod non bibentes, aquã tamen exhorreſcunt, in cauſa eſt, organorũ ſenſus imaginatio: nam qui potat, ſimul & videt, & potat. Viſus autem ab aqua commótus, eodem momento & ſpiritum qui in ſtomacho eſt, commouet: qui à bibente motus, viſum itidem permouet, vti priùs ab aqua fuerat. Ex hiſce in orbem motuum vicibus, inoleſcit quidam vſus & coëxercitatio, vt quamuis non potetur aquà, ſpiritum tamen in ſtomacho percellat atque commoueat, quemadmodùm paulò antè à bibente turbidè commouebatur. Quapropter obnupto vultu bibunt, quoniam altera receſsit motus actio. Præter hæc probabilis eſt ratio,

vene-

venenum ſtomachi poris inſidere.

74. Cur laborantes cruditate,vitiati alimẽ-ti ructum emittunt? Quoniam ob exhibiti cibi copiam, maior ſe æſtus in ventriculi ſinum ingerit,qui velut innatans cibum vitiat,& viroſo nidore non inanes ventriculi cauernulas, ſed ipſum ſinum imbuit.

75. Cur quos căpitis infeſtăt dolor, vt obtuſam habent oculorum aciem, ita lachrymătur aſsiduè? Quia dum ad caput defertur materies (ſemper enim ad affectum ea locum repit)bonă eius pars ad oculos ſe confert,îdque optimo iure obnictandi aperiendîve neceſsitatem. An quidem lachrymantur quia magna ſit partium illărum tenuitas, quæ fit ob continuũ oculorum motum. An verò lachrymantur,ob materiæ eas parteis onerantis multitudinem. An certê viſus illis hebeſcit, quoniam ſpiritus naturalis, qui per viſoriorum meatuũ canaleis penetrat,ob materiæ affluentis admixtionẽ & conſortium,turbidus redditur.

76. Cur aurium tinnitus extante capitis dolore redduntur? Quoniam ſpiritus auditorius ab obſtaculo iis in partibus hærente percellitur.Porrò obſtaculum illud eſt, coagmentum quoddam in inſenſibilibus poris, ex obſtructione natum.

77. Cur capite dolentes plus ſentiant do-

tionis postulat ἀκολουθίαν, & efflagitat Aristot. autoritas, sectione 5. problem. 9. Posses fortasse non alieno sensu legere σωρείαν, ut intelligat ex uiolento motu congerie humorum caput onerari.

28. Διὰ τὸ μερίζεσθαι συμβαίνει. autog. Διὸ καὶ μερ. habet: & lin. sequenti, καὶ τοῦτο διόπερ συμβαίνει διὰ τὸ ὑποδεῖν. &c. autogr. habet, pro διὰ, δίχα, ut & uerti.

30. προπαθεῖαι γίνονται, locus hic tacitè nescio quid mussare, ac λεπτολογίαν προσκαλεῖν dictionem unam aut alteram uidetur. Quocirca haud alieno sensu attexuisse in interpretatione Latina mihi uideor mentionem inappetētiæ: quippe quæ inter morbi primordia siue prooemia cōnumeratur, & de qua loqui uelle, nemo non assenserit. Ne igitur meo iudicio haud errauerit fortasse qui leget, προασιτίαι.

32. Istud probl. ut Græcè legitur, prima fronte falsi nomine laborare, nedum legenti negotium facere, sunt qui autumant, existimantes dulce amarescere, amarum tamen in dulce retrogrado ordine redire non posse: itaque inuersa nonnihil uerborum serie, hoc pacto facere uolunt, διὰ τί αἱ κυψέλαι φύουσαι γλυκεῖαι, πικραὶ γίνονται ἐπὶ τῶν ἀποπλουμένων, quorum ut sententiæ non accesserim omnino, ita lubētiùs ἐπὶ τῶν ἀπεπλυμένων, quàm τῶν ἀποπλουμένων, cum Martino æditio meo, Medicinæ doctore, cùm ingenio, tum iudicij integritate nulli secundo, legerim, seruato dictionis, ut habet, filo. utut est, huius probl. διάνοια haud ad stomachum facit, quanuis & in assignandis causis ipse autor interdū mihi parùm probetur, ut & problematographorum plerique.

36. ὅταν τὴν ἁρμονίαν ἐρείδωσι τὰ σώματα: tu ἐρίδωσιν legito, quēadmodū est in autographo.

38. ἴσως δὲ ἂν φαίνηται σὰρξ τοῦ ἐκπηγνυθέντος ὀστοῦ &c. codex manu scriptus habet, ἐμπορπίσαντος, non absque manifesti erroris indicio: fortasse haud alienum fuerit legere ἐμπορπισθέντος, minùs detruncata aut etiam detorta uoce, quàm eius uice, τὸ ἐκπηγνυθέντος, ingerere, præsertim si sententiæ nihil decedat, nimirū sumpto uocabulo metaphoricè à fibularum immissionis similitudine.

41. τὰ ἀριστερὰ παραλύεται, loco παραλύηται, eodem licet sensu, cum autogr. πάρεισι legas, sua ut autori integra reddatur dictio. Pari ratione in fine eiusdē probl. in locum τοῦ, τὸ ἀνάπαλιν irrepsit, istud in uulgato codice, τὸ ἐναντίον, quantumuis ἰσοδυναμοῦν.

42. ἐπὶ τῶν τρώσιν ὑπερκειμένων μέρος, in autogr. additur, τὸ, &

 clarius

clarius ita, ἐπεὶ δὲ τὴν τρῶ. &c.

57. Διὰ τί σημεῖον πυρωθέντων ὀστῶν, &c. Locus iste in archetypo exempl. dilucidior est paulò & integrior, hoc modo, διὰ τί, σημεῖον πυρώσεως ὀστῶν ἐστί· δὲ, τὰς πελιδνὰς μίλας. &c. Ibidem, ῥανὶς τοῦ αἵματος θλίβει, uide an possit debeatue legi ῥανίδας in accusandi casu.

60. τὸν κρατοῦντα ὑμένα ὀρεμένων, &c. in autogr. ὑμένα non est adscriptum.

61. διάσκαπτον δὲ αὐτοῖς ἐστὶ τὸ σῶμα, lego διάπνουν δὲ, &c. Ibidem pòst, ἀλλὰ διὰ σφίγξεως ἀνιθέσεως, in manuscripto exempl. quod unicum nobis fuit, & bene mendis aspersum, uisuntur aliquot adulterini commatis uerba, haud scio quo sensu quóue dictionis filo constituta, hæc nimirum, δίος ὅσιν ἕκτος ἀντιπισκοτήτως βλέπει. Quæ ideo uisum est adnotare, ut feliciorem quis nactus genium, aut codice adiutus emendatiori, locum integrum sarcire queat.

62. ἐκ κεκραμένου ἄγαρ ὕδατος καὶ ψυχροῦ συσάρ, loco ψυχροῦ, legendum suspicor ὄξους: ista enim oxycrati miscella est. Ibidem, μᾶλλον φοινίσσονται, in autogr. additum est τοὺς τόπους.

63. κἂν τὸ θαλάσσιον ἀναμίσηται, autogr. addit, αὐτὸ δὲ θαλ. Ibidem, τὸ δὲ λεπτὸν καὶ γλυκὺ, ὡς ἐκ μεγάλων συνεστὼς ὄγκων. Videtur repugnare rationi locus, quare ad plenam sententiæ perfectionem, desiderari inoculationem aliquot uocum crediderim, ita ut simile quid desit, ὥς καὶ ἐξ ἐναντίου τὸ θαλάττιον, ἁλμυρὸν: ratio subsequatur, ὡς ἐκ μεγάλων συνεστὼς ὄγκων. Vt nanque crassarum aliquid sit partium, in tenue, ac propterea dulce non congruit, utpote terreum minimè, quod uel ex sequenti constabit problemate, nisi fortassis ea uerba (ὡς ἐκ μεγάλων συν. ὄγκων) περιττεύειν atque idcirco obelisco iugulanda censeas.

64. Problema istud an ueritati sit consonum, tecum expende lector. Nam uidetur illi reclamare & ratio (quo etenim magis ad tertias decoquitur, hoc inspissabitur amplius strigmentitia crassitie, salisque pars crassior subsidet, exhalante, atque in fumum se resoluente tenuiori) & salis strues è marinæ aquæ salsugine coctura conficientium experientia, diuersum quid dictura, ut opinor, fuerit: ni de aqua per expiratum guttatim in metam collecta, loqui illum statuamus, quod tamen non existimo.

66. ἀπὸ διὰ τοπικῆς πυρώσεως, autogr. ὑπὸ habet.

68. ὄγκοις εὐτρεψίας οὔσης, suspecta est mihi hæc lectio, ut adulterata, quare bona ratione uideor mihi legere, σὺν ἑψήσεως, & commodo sensu: facilis aũt in literis affinibus lapsus est.

70. γίγνεσθαί τε καὶ εἶναι πλείονα κατὰ φύσιν: fortasse legendũ addito, ἢ, διαζευκτικοῦ, aut articulo, τὸ, hoc modo, πλείονα ἢ uel τὸ κατὰ φύσιν.

71. Διὰ τί πρὸς τὴν τροφὴν οἱ πυρέξαντες ἀκορέστως ἔχουσιν; Quid si sensui fidei arbitro, simul & rationi seruientes, pro ἀκορέστως legamus, uti & uerti, ἀχωρήτως, prono alioqui lapsu, uel ἀφορήτως.

72. ἔνθεν καὶ διαρκοῦσι, ναρκᾷ δὲ &c. Codex manuscriptus habet, διαρκῶσι, ego ναρκῶσι constanter lego.

73. ἀπεργάζεται τὰς ἐκπνοάς, legendum censeo contra exẽplarium fidem, ἐννοίας, hoc est, dementiam.

75. διὰ τί οἱ κεφαλαλγίαν, manusc. habet κεφαλαίαν.

79. ὅτι δυσωδία τῷ ψυχικοῦ πνεύματος &c. lego, q̃uis uterq; repugnet codex, per, ο, δυσοδία, non per, ω, δυσωδία, quid enim spiritui animali cum graueolentia est commune usq̃?

83. κατὰ τὸ πνεῦμα συμβάλλει καὶ τὸν θώρακα συνδιεγείρειν αὐτῷ. legendum arbitror secundũ autographi fidem, καθὰ τὸ πνεῦμα συμβάλλει καὶ τὸν θώρακα συνδιεγείρει αὐτῷ.

Adiectum erat in calce autographi, problema ad Criticos planè relegandum, de discrimine inter τὴν ἄμμον καὶ ψάμμον, nihil ad præsentis operis colophonem faciens. Sed id rectè Iac. Tusanus, ut est uir magni iudicij, numero summouit, ac ueluti superfluam molem, ut erat, resecuit. Si quæ reliquæ in excuso olĩ typis exẽplari supersunt mendæ, quæ certè sunt: eæ ipsæ, quoniam facili characteris alicuius immutatione restitui ab oculato lectore queunt, studio sunt à nobis omissæ, ne inutili segete latiùs chartas occuparent. Siquidem istud sat' egimus modò, ut ἀξιοχρεώτερα uitia commonstrando, ea à nostra uindicaremus translatione. Vale lector candide.

FINIS.

Fo.24.lin.8.lege, ratione. Fo.29.li.4.pro molem, lege, fulturam. Fo.44.li.10.spiritui. Fo.49.li.29.pro, τῇ, le. τῷ.